

II. USTALENIA ZESPOŁU – materiał informacyjny.

1. Pojazdy wolnobieżne z napędem elektrycznym.

Pojazdy potocznie nazywane „meleksami” to pojazdy z napędem elektrycznym, których prędkość maksymalna nie przekracza 25 km/h. Pojazdy elektryczne ze względu na konstrukcję są klasyfikowane na ogół do grupy pojazdów wolnobieżnych. Zgodnie z art. 2 pkt 34 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. *Prawo o ruchu drogowym* (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r. poz. 1137 z późn. zm.) pojazd wolnobieżny to „... pojazd silnikowy, którego konstrukcja ogranicza prędkość jazdy do 25 km/h, z wyłączeniem ciągnika rolniczego”. W związku z tym, że pojazdy wolnobieżne nie podlegają rejestracji, dopuszczenie do ruchu po drogach publicznych pojazdów elektrycznych następuje na podstawie dokumentacji wystawionej przez producenta, w której powinny być zawarte dane techniczne pojazdu w tym dopuszczalna ilość miejsc, informacja, że pojazd spełnia odpowiednie warunki techniczne oraz wymagania odnoszące się do bezpieczeństwa przewożonych osób. Taki pojazd powinien spełniać odpowiednie wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 31 grudnia 2002 r. *w sprawie warunków technicznych pojazdów oraz zakresu ich niezbędnego wyposażenia* (Dz. U. z 2003 r. Nr 32, poz. 262, z późn. zm.). Dopuszczenie do ruchu i przewóz osób pojazdami wolnobieżnymi z napędem elektrycznym regulują następujące przepisy ustawy *Prawo o ruchu drogowym*:

- art. 71 ust. 1: Dokumentem stwierdzającym dopuszczenie do ruchu pojazdu samochodowego, ciągnika rolniczego, pojazdu wolnobieżnego wchodzącego w skład kolejki turystycznej, motoroweru lub przyczepy jest dowód rejestracyjny albo pozwolenie czasowe. Przepis ten nie dotyczy pojazdów, o których mowa w ust. 3.
- art. 71 ust. 3: Pojazd nie wymieniony w ust. 1, przyczepa motocyklowa oraz przyczepa specjalna przeznaczona do ciągnięcia przez ciągnik rolniczy lub pojazd wolnobieżny jest dopuszczony do ruchu, jeżeli odpowiada warunkom określonym w art. 66.
- art. 63 ust. 1: Przewóz osób może odbywać się tylko pojazdem do tego przeznaczonym lub przystosowanym. Liczba przewożonych osób nie może przekraczać liczby miejsc określonych w dowodzie rejestracyjnym, z zastrzeżeniem ust. 4. W pojeździe nie podlegającym rejestracji liczba przewożonych osób wynika z konstrukcyjnego przeznaczenia pojazdu.

Z powołanych przepisów wynika, że „meleks” jako pojazd wolnobieżny jest dopuszczony do ruchu bez obowiązku rejestracji, jeżeli spełnia wymagania określone w art. 66 ustawy - *Prawo o ruchu drogowym*, który to przepis statuuje warunki techniczne pojazdów.

Pojazd wolnobieżny powinien być oznakowany trójkątną tablicą wyróżniającą (tablicy wyróżniającej nie wymaga się, jeżeli pojazd wchodzi w skład zespołu i nie jest w nim ostatnim pojazdem). Tablica wyróżniająca powinna być umieszczona z tyłu pojazdu prostopadle i symetrycznie do jego osi podłużnej oraz prostopadle do powierzchni jezdni. Dopuszcza się umieszczenie tablicy po lewej stronie pojazdu, z zachowaniem pozostałych warunków. Pojazd wolnobieżny powinien być wyposażony także w tabliczkę o wymiarach nie mniejszych niż 25×15 cm, umieszczoną na prawym boku pojazdu, podającą imię i nazwisko (nazwę) właściciela pojazdu oraz jego adres; jeżeli jeden właściciel posiada kilka pojazdów, na tabliczce należy dodatkowo umieścić numer kolejny pojazdu.

Z informacji uzyskanych od producenta wiadomo, że firma „Melex” produkuje także pojazdy, które rozwijają prędkość powyżej 25km/h. W konsekwencji taki pojazd należy sklasyfikować jako „pojazd samochodowy” podlegający obowiązkowi rejestracji. Istnieje prawdopodobieństwo, że część pojazdów wolnobieżnych z napędem elektrycznym poruszających się po drogach GMK jest konstrukcyjnie przystosowana do rozwijania prędkości powyżej 25 km/h, w związku z czym podlegają one dopuszczeniu do ruchu na podstawie dowodu rejestracyjnego. Zarejestrowanie takiego pojazdu może nie być możliwe, a to z tego powodu, że przepisy rejestracyjne nakładają na stronę obowiązek przedłożenia odpowiednich dokumentów, np. świadectwa homologacji typu pojazdu (dokumentu stwierdzającego, że typ pojazdu spełnia odpowiednie wymagania procedury homologacji). Jeżeli pojazd nie może być zarejestrowany wówczas powinien on zostać wyłączony z ruchu lub może być poddany zmianom konstrukcyjnym ograniczającym prędkość. Brak jest podstaw prawnych by organ rejestrujący kierował taki pojazd na przegląd techniczny i w ten sposób weryfikował wprowadzenie zmian redukujących prędkość. „Meleks” może nie spełniać warunków technicznych dla „pojazdu wolnobieżnego” także z innych powodów np. braku oświetlenia.

Zgodnie z art. 81 ust. 1 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* „Właściciel pojazdu samochodowego, ciągnika rolniczego, pojazdu wolnobieżnego wchodzącego w skład kolejki turystycznej, motoroweru lub przyczepy jest obowiązany przedstawiać go do badania technicznego”. Z powołanego przepisu wynika, że okresowym badaniem technicznym podlegają pojazdy elektryczne poruszające się po drogach publicznych z przyczepami (jako kolejka turystyczna), natomiast pojazdy wolnobieżne (w tym pojazdy elektryczne przystosowane do przewozu osób) bez przyczep nie mogą być traktowane jak kolejki turystyczne i wobec tego nie podlegają okresowym badaniom technicznym.

Wymagania w stosunku do kierujących tego typu pojazdami określone są w ustawie z dnia 5 stycznia 2011r. *o kierujących pojazdami* (Dz. U. z 2011 r. Nr 30 poz. 151 z późn. zm.). Zgodnie z art. 6 ust.3 pkt 1 i 2 ww. ustawy, prawo jazdy kategorii: B, C1, C, D1 i D uprawnia do kierowania pojazdem wolnobieżnym. Kierujący pojazdów wolnobieżnych z napędem elektrycznym nie podlegają również okresowym badaniom lekarskim i psychologicznym wymaganych dla kierowców wykonujących transport drogowy.

Kwestii dotyczących przewożenia osób pojazdami wolnobieżnymi z silnikiem elektrycznym nie reguluje również obowiązująca ustawa *o usługach turystycznych* z dnia 29 sierpnia 1997 r. (z późn. zm.). Nie istnieją zatem podstawy prawne wynikające z ww. ustawy, które mogą mieć zastosowanie przy świadczeniu tego typu usług.

Kierujących na drogach publicznych obowiązują przepisy *Ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym*, natomiast w sprawie egzekucji przepisów jedynymi organami uprawnionymi do ich stosowania są Straż Miejska (w ograniczonym zakresie) i Policja.

2. Uprawnienia kontrolne w ruchu drogowym.

Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – *Prawo o ruchu drogowym* (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 1137), statuuje uprawnienia kontroli ruchu drogowego dla Policji oraz innych organów

(art. 129 – art. 131). Do zadań Policji należy m.in. czuwanie nad bezpieczeństwem i porządkiem ruchu na drogach, kierowanie ruchem i jego kontrolowanie, sprawdzanie dokumentów wymaganych w związku z kierowaniem pojazdem i jego używaniem oraz sprawdzanie stanu technicznego.

Uprawnienia kontrolne przysługują także inspektorom Inspekcji Transportu Drogowego. Dotyczą one m.in. przypadków: uzasadnionego podejrzenia, że kierujący pojazdem jest w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu albo środka działającego podobnie do alkoholu, naruszenia przepisów ruchu drogowego w przypadku zarejestrowania tego naruszenia przy użyciu przyrządów kontrolno-pomiarowych, (przenośnych albo zainstalowanych w pojeździe), rażącego naruszenia przepisów ruchu drogowego lub spowodowania zagrożenia jego bezpieczeństwa. W ramach wykonywania kontroli ruchu drogowego w ww. zakresie, inspektorom Inspekcji Transportu Drogowego przysługuje szereg uprawnień Policji w tym m.in. sprawdzanie stanu technicznego pojazdu.

Kolejnym podmiotem posiadającym uprawnienia kontrolne jest Straż Miejska. Kontrola kierujących pojazdami z silnikiem elektrycznym wykonujących przewozy turystyczne odbywa się w oparciu o art. 129 b *Ustawy prawo o ruchu drogowym*, gdzie ujęty został zakres dopuszczalnej kontroli ruchu wykonywanej przez strażników miejskich. Zakres kontroli obejmuje m.in. kierującego pojazdem nie stosującego się do zakazu ruchu w obu kierunkach, naruszającego przepisy ruchu drogowego w przypadku ujawnienia i zarejestrowania czynu przy użyciu urządzenia rejestrującego. Uprawnienia kontrolne odnoszą się także do uczestników ruchu naruszających przepisy o zatrzymywaniu lub postoju pojazdów. Przy okazji takiej kontroli strażnicy uprawnieni są do kontroli dokumentów wymaganych podczas kierowania w/w pojazdami, tj. uprawnienia do kierowania pojazdem i dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. W ramach wykonywania kontroli, strażnicy są upoważnieni do legitymowania uczestnika ruchu i wydawania mu wiążących poleceń, co do sposobu korzystania z drogi lub używania pojazdu. Wykaz wykroczeń, za które strażnicy są uprawnieni do nakładania grzywien w zakresie upoważnienia do kontroli ruchu drogowego, zamieszczony jest w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie wykroczeń, za które strażnicy straży gminnych są uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (Dz.U. z 2003 r. Nr 208, poz. 2026, ze zm.). Przywołane rozporządzenie umożliwia ustanowienie w aktach prawa miejscowego przepisów porządkowych w zakresie zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego, których naruszenie zagrożone jest karą grzywny. Z uwagi na powyższe uregulowania ustawowe nie jest możliwe poszerzenie uprawnień do kontroli ruchu drogowego w drodze prawa miejscowego.

Pomocnym przy realizacji ww. zadania jest ewidencjonowanie pojazdów wolnobieżnych z napędem elektrycznym uprawnionych do wjazdu do strefy B przez ZIKiT. Kierowca pojazdu wolnobieżnego z napędem elektrycznym, wjeżdżając do strefy B musi przy sobie posiadać oryginał zezwolenia, a pojazd wolnobieżny z napędem elektrycznym musi być trwale (naklejką na przedniej szybie) oznaczony wynikającym z tego zezwolenia numerem. Ewidencja taka jest i będzie również wykorzystywana w przypadku ujawnienia wykroczeń związanych z postojem w miejscach zabronionych, gdy przy pojeździe nie ma kierującego, albo kierujący w chwili interwencji strażników oświadcza, że pojazdem przyjechała i zaparkowała inna osoba, nie podając jednocześnie danych, umożliwiających ściganie sprawcy. W takiej sytuacji numer ewidencyjny umożliwia skierowanie do odpowiedniego

przedsiębiorcy żądania wskazania kierującego w chwili popełnienia wykroczenia. Zauważyć jednak należy, że ewidencji nie podlegają wszystkie pojazdy wolnobieżne z napędem elektrycznym, ale tylko i wyłącznie te wjeżdżające do strefy B.

Kontrola ruchu drogowego może też być wykonywana przez osoby działające w imieniu zarządcy drogi, w obecności funkcjonariusza Policji lub inspektora Inspekcji Transportu Drogowego w stosunku do pojazdów w zakresie przestrzegania przepisów o wymiarach, masie lub nacisku osi, powodujących uszkodzenie lub niszczenie drogi oraz zanieczyszczających lub zaśmiecających drogę.

Organizację, szczegółowe warunki i sposób wykonywania kontroli ruchu drogowego określa rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lipca 2008 r. w sprawie kontroli ruchu drogowego (Dz.U. z 2008 r. Nr 132, poz. 841, ze zm.).

3. Pojazdy wolnobieżne z napędem elektrycznym na drogach publicznych GMK oraz w Rynku Głównym.

Według stanu na dzień 04.07.2013r. Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu wydał 194 zezwolenia dla pojazdów wolnobieżnych z silnikiem elektrycznym. Wydawane zezwolenia stanowią jedynie potwierdzenie faktu, że mamy do czynienia z pojazdem ubiegającym się o wydanie zezwolenia oraz posiadaniem uprawnień do uzyskania zezwolenia.

Wydział Spraw Administracyjnych, zarządzający Rynkiem Głównym, wydał okresowe zezwolenia na przejazd po drodze wewnętrznej wokół Rynku Głównego pojazdom wolnobieżnym z napędem elektrycznym, zawierając na okres do grudnia 2013 r. 27 umów z przedsiębiorcami (stan na dzień 13.08.2013 r.). Dzienny limit wynosi 35 zezwoleń. Wszystkie wnioski przedsiębiorców przed zawarciem umów zostały zaopiniowane przez Plastyka Miasta w zakresie formy przestrzennej i kolorystyki pojazdu.

Zadania w tym zakresie Wydziału Spraw Administracyjnych reguluje Zarządzenie Nr 1104/2009 r. Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 21 maja 2009 r. w sprawie zarządzania Rynkiem Głównym w Krakowie oraz procedura SA – 26.

Od 1.06.2013 r. zawierane są z przedsiębiorcami umowy cywilnoprawne, w których rozszerzono obowiązki przedsiębiorców. W umowach znalazły się m.in. zapisy zobowiązujące przedsiębiorców do wyposażenia pojazdów wolnobieżnym z napędem elektrycznym w profesjonalny sprzęt audio, odtwarzający nagrania umożliwiające zapoznanie się turystów z atrakcjami i walorami turystycznymi Krakowa w sposób nie zakłócający spokoju i porządku publicznego oraz emitowania treści promocyjno – informacyjnych w pojeździe wolnobieżnym z napędem elektrycznym przygotowanych właściwie pod względem merytorycznym i językowym, nie zawierających treści dyskryminujących, obraźliwych, antyreligijnych, naruszających jakiegokolwiek dobro osób fizycznych i prawnych oraz innych podmiotów.

W Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej prowadzonej przez Ministra Gospodarki przedsiębiorcy świadczący usługi turystyczne pojazdami wolnobieżnymi z silnikiem elektrycznym jako przeważającą działalność gospodarczą mają wpisany kod PKD 49.39.Z - „Pozostały transport lądowy pasażerski, gdzie indziej niesklasyfikowany”.